Klapalekiana, **32**: 159-162, 1996
ISSN 1210-6100

Doplněk klíče tribu Cerocomini (Coleoptera: Meloidae)

Ergänzung zum Bestimmungsschlüssel der Tribus Cerocomini (Coleoptera: Meloidae)

Miroslav DVOŘÁK

Nemocniční 4, CZ-190 00 Praha 9

Systematics, faunistics, Coleoptera, Meloidae, Palaearctic region

Abstract. Recently described taxa and new data on distribution of the tribe Cerocomini are added to the key published by the author (Dvořák 1989).

V edici „Klíče k určování hmyzu" byl pod č. 8 vydán klíč všech do té doby známých druhů majkovitých brouků tribu Cerocomini (korunorožci) (Dvořák 1989). Tento klíč je nutno doplnit o dva další druhy. První z nich byl nalezen při cestě několika členů Čs. entomologické společnosti do Řecka, které jsem se také zúčastnil. Druhý druh téhož rodu jsem objevil při určování sběrů z expedice Národního muzea v Praze do Íránu. Navíc doplňuji klíč o 3 subspecie (z nichž jedna byla původně popsána jako aberace) uveřejněné Kazsabem (1968) v práci, kterou jsem v té době neznal. Doplňuji také u některých dalších druhů nově zjištěné země.

Cerocoma* (*Metacerocoma*) *prevezaensis M. Dvořák, 1993

Ve výčtu druhů rodu *Cerocoma* Geoffroy, 1762 je nutno druh vsunout mezi *C. schreberi* (Fabricius, 1781) a *C. ephesica* Reitter, 1885. V klíči pak mu odpovídá u samečků bod 4. Od druhů *C. schreberi* a *C. ephesica* se liší nejen ztmavlými středními a zadními nohami, ale i tmavými předními stehny (včetně kolen). Výrůstky na posledním sternitu mají poloviční velikost oproti *C. ephesica*, kdežto u *C. schreberi* nejsou vyvinuty vůbec. U samečků je odlišný také poslední tergit, který není svorkovitě zprohýbán v konečném vykrojení. Jsou rozdíly i v připojení posledního článku tykadel. Ten je připojen uprostřed silně jednostranně protaženého předchozího článku, kdežto u *C. schreberi* je připojen excentricky a u *C. ephesica* zasahuje toto připojení až k boku předchozího článku. Viz obr. 1-3.

Samičkám odpovídá v klíči bod 52. U druhu *C. prevezaensis* jsou při oranžovém zadečku pouze dva poslední články kovově zelené stejně jako u *C. ephesica*. Samičky těchto dvou druhů jsou si tedy velmi podobné. Bezpečný rozlišovací znak (jemný, ale konstantní) je tvar svrchního pysku, který je u samiček obou druhů středem podélně rozdělen. U *C. prevezaensis* je plochý, zatímco samičky *C. ephesica* mají střední šev svrchního pysku střechovitě zdvižený.

Druh byl sbírán ve více exemplářích na svislé hlinité stěně ve smíšené kolonii včel s převahou druhu *Megachile deceptoria* Pérez, 1890 a na květech kolem bohaté kolonie zemních včel *Tetralonia malvae* (Rossi, 1790) s vchody do hnízdeček na vodorovné hlinité ploše tvrdě ušlapané pěšinky.

Lokalita nálezu: Graecia occ., okolí města Preveza, obec Agios Thomas (přes 100 exemplářů). Nalezen i na Peloponésu (Gytheion).

Prokázaná závislost na včelkách je nesporně zajímavá, neboť u rodu *Cerocoma* je uváděn životní cyklus parazita u kutilek. Larva rodu *Cerocoma* údajně prodělává svůj vývoj na živé, ale ochromené potravě připravené pro larvy kutilek. Tento vývojový cyklus je pak uváděn opisováním z literatury do literatury, ale jako dogma jej nelze již nadále pro všechny druhy rodu uznávat bez výhrad. Viz poznámky v klíči Meloidů (Dvořák 1983: 13, 25).

Cerocoma* (*Mesocerocoma*) *latreillei schah Kaszab, 1968

C.latreillei latreillei Baudi, 1878 má hlavu a štít červenožluté. *C. latreillei schah* má zadní stranu hlavy a štít černé, navíc má samec této subspecie užší přední chodidla a jejich 2. článek kratší než 3. U typické formy je 2. článek předních chodidel samce delší než 3.
Pochází z jižního Íránu: provincie Fars, Firouzabad (1 samec a 1 samice) (Kaszab 1968).

Cerocoma* (*Mesocerocoma*) *scovitzi mirabilis M. Dvořák, 1993

Tato subspecie má černou pouze hlavu, jinak je celé tělo včetně štítu a zadečku červenožluté, pouze část krovek od středu do jejich konce je modrozeleně kovově zbarvena. Proto musí být odstavec 9(8) v klíči rodu *Cerocoma* změněn takto: „Hlava tmavá" a podobně nutno opravit i odstavec 10(13) a samozřejmě i 12(11), 55(56), 56(55), 57(60) a 59(58), kde všude nutno vyškrtnout slovo „štít".

Taxon byl Kaszabem popsán pouze jako extrémně světlá aberace, protože byl uloven pouze jeden pár. Sameček byl silně defektní s chybějícími tykadly, takže nebylo možné jednoznačně určit, zda-li jde o druh nebo subspecii. Viděl jsem však větší sérii z nového sběru v němž uniformita všech jedinců (bez aberativních přechodů) opravňuje k tomu, aby byl taxon veden jako subspecie (4 ex. jsou uloženy v mé sbírce).

Jižní Íran: provincie Abbasi, Bandar Abbas. 4.IV.1972.

Cerocoma* (*Meloides*) *barthelemii Baudi, 1878

Výčet zemí výskytu druhu je nutné doplnit o nálezy z Řecka a Íránu: Graecia sept., Meteora, 9.VI.1991, 1 samice; Graecia occ., Preveza env., 12.VI.1991, 1 samice; Graecia, Pelopones or., Mykeny, 14.VI.1991, 1 samec, vše Dvořák lgt. et coll. Celá serie z Íránu z Expedice Nár. muz. v Praze.

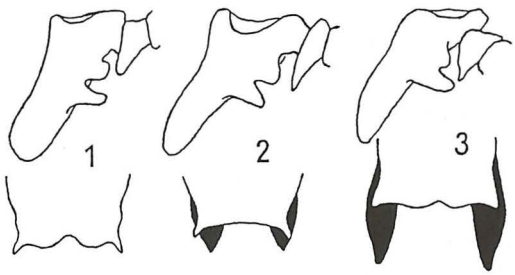
Cerocoma* (*Meloides*) *albopilosa M. Dvořák, 1993

V seznamu druhů je nutné tento druh vsunout mezi *C. barthelemii* Baudi, 1878 a *C. malatyensis* Kaszab, 1941 . V klíči (1989) pak dojdeme při jeho určování u samečků na body 20 a 21, neboť mají mimořádně krátké tarsy. Od samce nápadně hustě žlutě chloupkované *C. barthelemii* se liší tento druh odlišným tvarem makadel, delším penisem a čistě bílým, ne tak hustým chloupkováním (více hustším pouze na kraji krovek a na spodní části těla). Další odlišení je v excentrickém připojení příčně rozšířeného posledního článku tykadel (obr. 4) a v rozdílné délce štětečků na 6. tykadlovém článku, kde je zahnutý štěteček delší než přímý (u *C. barthelemii* je tomu naopak - obr. 5). Tykadla jsou stavěná obdobně jako u *C. muehlfeldi* Gyllenhal, 1817, u něhož však samci mají dlouhé přední tarsy, mnohem širší štít, širší lištu na předních holeních a jsou žlutě chloupkováni. Tvar lišty na přední holeni samce a užší štít jsou stejné jako u druhu C. *tur-*

cica Pardo Alcaide, 1974, která však má chloupkovaný i 7. tykadlový článek a delší chodidla.

U samiček, které mají i první článek tykadel žlutý, dojdeme k bodům 69 a 70. Od samice *C. kunzei* E. Frivaldsky, 1835 se *C. albopilosa* liší bílým chloupkováním. Samička *C. kunzei* má navíc silně zploštělou hlavu mezi očima, obdobně jako *C. barthelemii*, která je však hustě žlutě chloupkovaná a má 1. článek tykadel tmavý.

Iran mer. or., 30km N Bampur, Exp. Nár. muz. Praha. 12.-13.IV.1973.

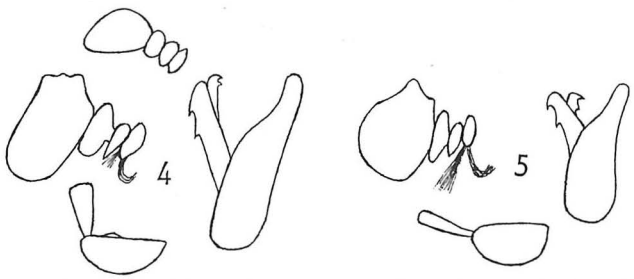
Obr. 1-3. Konec pravého tykadla samečka zepředu a poslední tergit (s koncem posledního sternitu): 1 - *Cerocoma schreberi*, 2 - *C. prevezaensis*, 3 - *C. ephesica*.
Abb. 1-3. Ende des rechten Fühlers des Männchens von vorne und das letzte Tergit (mit dem Ende des letzten Sternits): 1 - *Cerocoma schreberi*, 2 - *C. prevezaensis*, 3 - *C. ephesica*.

Cerocoma* (s. str.) *schaefferi (Linnaeus, 1758)

V klíči majkovitých brouků Československa (Dvořák, 1983) jsem uvedl, že druh byl nalézán ještě kolem roku 1900 v Čechách mezi Čelákovicemi a Lysou nad Labem (více ex. v Nár.muzeu v Praze nese datum 1908), ale že již pravděpodobně vyhynul. Jako odezvu na vydání „Klíče" jsem dostal 1 exemplář (samec) tohoto druhu s lokalitou: Bohemia, Plzeň, Slov. údolí, 31.VII.1953, Pičman lgt. Výskyt tohoto druhu v Čechách zůstává v současné době však stále málo pravděpodobný, přesto možný.

Diaphorocera hemprichi saudita Kaszab, 1983

Země výskytu lze doplnit i o jižní Írán, kde byl poddruh sbírán (1 ex. uložen v mé sbírce) spo-

Obr. 4-5. Konec pravého tykadla samečka zepředu, aedoeagus a ukončení makadla samečka: 4 - *C. albopilosa* (nahoře ještě konec tykadla samice), 5 - C. *barthelemii*.
Abb. 4-5. Ende des rechten Fühlers des Männchens von vorne, Aedoeagus und das Ende des Maxillartasters des Männchens: 4 - *C. albopilosa* (oben ist noch das Ende des Weibchenfühlers), 5 - *C. barthelemii*.

lu s *Cerocoma scovitzi mirabilis* a *Anisarthrocera batesi villiersi*. Prov. Abbasi, Bandar Abbas, 4.IV.1972.

Anisarthrocera batesi villiersi Kaszab, 1968

Nominotypická subspecie *A. b. batesi* (Marseul, 1858) má okrově žluté krovky s modravým koncem, kdežto nová subspecie má celé krovky jednobarevně kovově modrofialové nebo zelenomodré. Nalezena v jižním Íránu: provincie Abbasi, lokalita Bandar Abbas (9 samců a 1 samice) (Kaszab 1968) a nověji ve větší serii: Bandar Abbas, 16 km E, 11.IV.1972 (2 ex. uloženy v mé sbírce), na okolíkách květů rostlin čeledě Apiaceae.

Rhampholyssa steveni (Fischer, 1824)

I tento druh je známý (v 1 ex.) z Íránu, a to ze střední části země: Kashan, Abused-abad, 25.-27.V.1976. Dosud byl uváděn pouze ze Střední Asie.

Závěrem upozorňuji na některé další nomenklatorické změny, které si opravte v klíči čeledě Meloidae (Dvořák 1983), tak aby byl tento novelizován podle nejnovějších znalostí (Bologna, 1991).

Druhy *Mylabris polymorpha* (Pallas, 1771) a *M. tenera* Germar, 1834 byly uvedeny (Dvořák 1983: 21) v podrodu *Gorrizia* Pardo Alcaide, 1968, kdežto nově jsou zařazeny do samostatného rodu *Hycleus* Latreille, 1829. Oba zbývající naše druhy rodu *Mylabris* jsou řazeny do podrodů takto: *Mylabris* (s. str.) *variabilis* (Pallas, 1781) a *Mylabris (Micrabris) pannonica* Kaszab, 1956.

Zonitis praeusta Fabricius, 1792 je mladším synonymem druhu *Z.* (s. str.) *flava* (Fabricius, 1775) a *Euzonitis auricoma* (Escherich, 1891) druhu *Euzonitis terminata* (Abeille, 1880).

LITERATURA

BOLOGNA M. A. 1991: *Coleoptera, Meloidae.* Fauna d'Italia. Edizioni Calderini Bologna, Bologna, 542 pp.

DVOŘÁK M. 1983: Majkovití brouci Československa, Coleoptera, Meloidae. Klíče k určování hmyzu 4. *Zpr. Čs. Společ. Entomol. ČSAV*, (*Suppl.*), 19: 1-40.

DVOŘÁK M. 1989: Korunorožci, tribus majkovitých brouků - Cerocomini (Coleoptera, Meloidae, Meloinae). Klíče k určování hmyzu 8. *Zpr. Čs. Společ. Entomol. ČSAV*, (*Suppl.*), 25: 1-20.

DVOŘÁK M. 1993: Einige neue paläarktische Meloiden-Arten (Coleoptera). *Annot. Zool. Bot.*, 212: 1-10.

KASZAB Z. 1968: Contribution à la faune de l'Iran, 8. Coléoptères Meloidae; *Ann. Soc. Entomol. Fr.*, (*N. S.*), 4: 749-776.

ZUSAMMENFASSUNG

In dieser Arbeit wurde das Verzeichnis und der Schlüssel der Cerocomini (Dvořák 1989) durch einigen Arten und Unterarten ergänzt. Es handelt sich um diese Taxa: *Cerocoma prevezaensis*, *C. latreillei schah*, *C. scovitzi mirabilis*, *C. albopilosa* und *Anisarthrocera batesi villiersi*. Schliesslich wurden einige nomenklatorische Änderungen durchgeführt.